

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ
ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ**

**АЖИНИЁЗ НОМИДАГИ НУКУС ДАВЛАТ
ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ**

***«Халқ билан мулоқот ва
инсон манфаатлари» йили Давлат дастури
доирасида ўтказилаётган «Ўзбек филологиясининг
илмий-назарий масалалари ва ўқитиш технологиялари»
мавзусидаги Республика илмий-назарий анжуман
МАТЕРИАЛЛАРИ***

Нукус-2017

«Ўзбек филологиясининг илмий-назарий масалалари ва ўқитиш технологиялари» мавзусидаги Республика илмий-назарий анжумани материаллари тўплами. Нукус ДПИ нашриёти, 2017 йил. 182 бет

«Ўзбек филологиясининг илмий-назарий масалалари ва ўқитиш технологиялари» мавзусидаги Республика илмий-назарий анжумани материалларига Республикамизнинг олий ва ўрта махсус ўқув юртлири педагог-ходимлари, илмий ходимлар, изланувчи-тадқиқотчилар, магистрантлар, талабалар ҳамда мактаб ўқитувчиларининг тилшунослик ва адабиётшуносликнинг илмий назарий ва методик масалаларга бағишланган маърузаларининг тезислари киритилган.

Анжуман материалларининг мазмуни ва унда келтирилган манбаларнинг тўғрилигига муаллифлар шахсан масъулдир.

Таҳрир хайъати аъзолари:

- Г.Курбаниязов – Ўзбек тили ва адабиёти факультети декани,
таҳрир хайъати раиси, ф.ф.н., доцент
К.Курамбаев – Ўзбек адабиёти кафедраси мудир,
таҳрир хайъати раиси ўринбосари, ф.ф.д., профессор
Ш.Юлдашева – Ўзбек тили кафедраси мудир, п.ф.н.
С.Матякупов – Ўзбек адабиёти кафедраси доценти, ф.ф.н.
М.Худаярова – Ўзбек тили кафедраси катта ўқитувчиси, ф.ф.н.
Ш.Бўронова – Ўзбек тили кафедраси катта ўқитувчиси, п.ф.н.
С.Жалилов – Ўзбек тили кафедраси катта ўқитувчиси
А.Султонова – Ўзбек тили кафедраси катта ўқитувчиси

СЎЗ БОШИ

Таълим тизимида тил ва адабиёт ўқитишдан бош мақсад таълим олувчиларни мангликли ва тўғри сўзлаш, саводли ёзиш, аниқ тафаккур қилиш малакасини юкори боскичга кўтаришдир. Бунда, шубҳасиз, ўзбек тилининг фонетик, лексик, грамматик хусусиятларини пухта эгаллаш, оғзаки ва ёзма нутк талабларига қатъий риоя қилиш, шунингдек, халқ оғзаки ижоди, мумтоз ва замонавий адабиёт намуналаридан, халқимизнинг бой миллий-маънавий қадриятлари билан яқиндан танишиш ҳамда ўқитишнинг илғор усуллари ва ахборот коммуникацион технологияларидан мақсадли фойдаланиш малакаларини эгаллаш алоҳида аҳамиятга эга.

Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти И.Каримов «Юксак маънавият – енгилмас куч» китобида миллий маънавият, миллий қадрият, миллий тил ва адабиётимизнинг ривожини учун жонбозлик кўрсатиш ҳар биримизнинг кундалик бурчимиз эканлигини қайта-қайта таъкидлаб ўтган эдилар. Чунки ҳар қандай миллатнинг ривожини ва тараққий топишида она тили ва адабиётнинг ўрни муҳимлиги азал-азалдан аён ҳақиқатдир.

Гуманитар йўналишдаги тилшунослик ва адабиётшунослик бугунги кунда мислсиз ривожланиб, ижтимоий турмушнинг барча жабҳаларига дадил кириб бормоқда. Натижада кишиларнинг фикрлаш доираси кенгайиб, оламни кенг мушоҳада орқали билишга, воқеа-ҳодисаларга онгли муносабатда бўлишга интилиш жараёни яққол сезилмоқда.

Табийки, тилшунослик ва адабиётшунослик турли фан тармоқлари билан алоқадорликка эга. Натижада тилшуносликнинг этнолингвистика, социolingвистика, психolingвистика, математик лингвистика, компьютер лингвистикаси, гендерolingвистика каби йўналишлари майдонга кела бошлади. Мазкур тўпلامда ана шу йўналишларда майдонга келган фикрлар ва қарашларга муносабат, унинг ўзбек тилшунослиги ва адабиётшунослигидаги талқини масалаларига кенг ўрин берилган. Шунингдек, бугунги глобаллашув даврида таълимнинг дунё тан олган умумметодологик жиҳатларига, яъни чет эл тажрибалари асосида замонавий ўқитиш усулларида, ахборот коммуникацион технологияларидан фойдаланиш масалаларига, қардош ва ноқардош тиллар билан ўзбек тили ва адабиятини муқояса қилиб ўрганиш масалаларига бағишланган ишлар ҳам ўрин олган.

Тўпلامга биринчи қадам сифатида талабаларнинг ҳам қораламаларини киритиш маъқул деб топилди. Уларнинг изланишларида хали маромига етмаган, таҳрир талаб ўринлар учраши табий. Зеро, катта кашфиётлар ва тадқиқотлар майда ёндашувлар замирида пайдо бўлади. Ана шу жиҳатларни ҳисобга олиб, таҳрир хайъати уларни ҳам чоп этишни маъқулладилар.

Ташкилий қўмита

QORAQALPOG'ISTONDAGI O'ZBEK SHEVALARIDA SOF KO'MAKCHILARNING QO'LLANILISHI

Ibodullayeva I. – Nukus DPI, O'zbek tili va adabiyoti magistratura mutaxassisligi 1-kurs magistranti

Hozirgi o'zbek adabiy tilida ko'makchilar mavzusi keng o'rganilgan va bugungi kunda ham o'rganilish obyekti bo'lib kelmoqda. Biz Qoraqalpog'istondagi o'zbek shevalarida sof ko'makchilarning qo'llanilishi, ularning farqli va o'xshash tomonlariga to'xtalmoqchimiz.

Bizga ma'lumki, ko'makchilar ikki guruhga ajratiladi:

1. Sof ko'makchilar. 2. Ko'makchi vazifasida qo'llaniluvchi so'zlar.

Sof ko'makchilar asl ma'nosini yo'qotgan, gapda o'zidan oldingi so'z bilan birikib bir xil sintaktik vazifani bajaruvchi so'zlardir. Ular qo'llanilishiga ko'ra kelishik qo'shimchalariga yaqin turadi, lekin ular kelishiklardan farqli o'laroq ma'noni aniq ifodalaydi. Sof ko'makchilar tobe so'zni hokim so'zga bog'lashga xizmat qiladi. Sof ko'makchilar qatoriga *bilan, uchun, sayin, sari, uzra, qadar, yanglig', kabi, singari* so'zlari kiradi.

Bilan ko'makchisi o'zbek tilida asosan, ko'makchi, ba'zan bog'lovchi vazifasida ishlatiladi. Shuning uchun bu ko'makchi turi yordamchi so'zdan birining o'rnida ikkinchisi qo'llanilishi nuqtayi nazardan *ko'makchi-bog'lovchi* atamasi ostida ham o'rganilmoqda [1: 269].

Hozirgi o'zbek adabiy tilida *bilan* ko'makchisi birgalik, vosita, payt, sabab, bir harakatning ketidan ikkinchisining tez boshlanishi, maqsad, biror ish-harakatning boshqasi bilan teng sodir bo'lganlik, umumlashtirish, xulosalash ma'nolarini ifodalaydi. Qoraqalpog'istondagi o'zbek shevalarida *bilan* ko'makchisining *vilan:minan:mynan:mən:ən* variantlari mavjud. Shevalarda ham adabiy tildagidek ma'nolarni ifodalaydi: *Yəndi dayyη mynan gaplaship kelishga barmaysama? (birgalik ma'nosi). Yenam qolindag'yi tayag'yi mən:ən yeshikti achyp kirdi (vosita ma'nosi). Atam üyga kirishi bilan yamg'yr tındy (payt ma'nosi)*. Bulardan tashqari *bilan* ko'makchisi biror ish-harakat tugaganidan keyin darrov ikkinchi ish-harakatning boshlanganligi ma'nosini ham ifodalaydi: *Akam ketuwi mynan darruv ukam keldi*.

O'zbek tilining "djlovchi" qipchoq shevalarida "*minän*" ko'makchisining *pinan:pynan:pan:pən:man* kabi assimilyativ variantlari ham uchraydi.

Uchun ko'makchisi o'rganilayotgan shevamizda maqsad, sabab, atash ma'nolarini bildiradi.

a) maqsad ma'nosi: *Saparbay atanηη bag'yi avilimizdag'yi balalar uchun vestiriladi*. b) sabab ma'nosi: *Bahar kesada salmalarg'a suw kemagani uchun gullar quridi*. c) atash ma'nosi: *Bulardi atam uchun aldym*.

Uchun ko'makchisi jo'nalish kelishigi qo'shimchasi bilan sinonim bo'lib, –ga qo'shimchasi uchun ko'makchisining o'rniga qo'llanilishi mumkin. Bu qo'shimcha shevada –a tarzida qo'shiladi. Masalan: *Bu kitaplardi ukama aldim*.

Sayin ko'makchisi ish-harakatning takrorlanishini, davomiyligini bildirib keladi: *Kun sayin kasalligi awirlaship baratsyr. Saŋa uyratgan sayin hammasini unitip*

baratirsan. *Sayin* ko'makchisi –dan chiqish kelishigi qo'shimchasi bilan sinonim bo'la oladi. Masalan: *Nazira kun sayin chiraylilaship baratir – Nazira kunnan kun chiraylilaship baratir*. Yuqoridagi misolda *kun sayin* ko'makchili konstruksiyaning o'rnida *kunnan kun* so'zi qo'llanilgan, ammo ma'noga ta'sir etmagan. Shevada –dan qo'shimchasi fonetik o'zgarishga uchrab –nan tarzida qo'shilgan. Ikkalasida ham ish-harakatning davomiyligini bildirib kelgan.

Sari ko'makchisi shevada deyarli uchramaydi. Uning shevalarda boshqacha variantlari ham yo'q. Adabiy tildagi *bog' sari bordim, maktab sari yo'l oldim* konstruksiyalaridagi *sari* ko'makchisining o'rnida *qaray, taman, tarap* kabi ko'makchilar va *sayin* ko'makchisi faol qo'llaniladi.

Uzra, qadar ko'makchilari ham shevalarda kam qo'llaniluvchi ko'makchilar qatoriga kiradi. Bu ko'makchilar, asosan, adabiy tilda badiiy adabiyotda ko'p qo'llaniladi. *Uzra* ko'makchisi hozirgi zamon o'zbek tili uchun arxaik bo'lib, faqat she'riy asarlarda uchraydi [2: 550].

Yanglig', kabi, singari ko'makchilari bir-biriga sinonim munosabatda bo'lib, o'xshatish, solishtirish, qiyoslash ma'nolarini ifodalaydi. Bu ko'makchilar shevalarda kam qo'llanilib, ularga sinonim tarzda –*dek!-day* qo'shimchalari qo'llaniladi: *Ənin apasi menikındəy miyriban yedi*. *Yanglig'* ko'makchisi esa, asosan, badiiy adabiyotda faol qo'llaniladi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, adabiy tilda qo'llaniladigan sof ko'makchilar bilan shevalarda ishlatiluvchi sof ko'makchilarning ifodalanishlarida bir-biriga o'xshash va farqli tomonlarini kuzatishimiz mumkin. Adabiy tilda qo'llaniluvchi ko'makchilarning shevadagi variantlari uchramasligi va ular o'rniga qo'shimchalar yordamga kelishi ham mumkinligi jihatidan farqli tomonlarini kuzatdik.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sayfullayeva R. va boshqalar. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2009.
2. O'zbek tili grammatikasi. 1-tom. Morfologiya. – Toshkent: Fan, 1975.

ONA TILI DARSLARIDA DIKTANTLARNI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY USULLARI

Qudanova Z. – Nukus DPI, O'zbek tili va adabiyoti mutaxassisligi 1- kurs magistranti

Har bir millatning ona tili uning kelajagi va rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Ona tilining go'zalligi-yu nafosati, rivoji-yu barqarorligi, albatta, yozuvning taraqqiyotiga ham bog'liq. Tarixga nazar tashlaydigan bo'lsak, ajdodlarimiz turli davrlarda mixxat, so'g'd, O'rxun-Enasoy, uyg'ur, arab, kirill kabi yozuvlardan foydalanib kelganlar. Musttaqillikka erishganimizdan so'ng 1995- yil 24- avgustda Birinchi Prezidentimiz I.A.Karimovning "O'zbek tilining asosiy imlo qoidalari"ni tasdiqlash haqida qaroriga muvofiq lotin yozuviga asoslangan yangi o'zbek yozuvi joriy etildi. Mana, yigirma ikki yildirki, lotin alifbosi asosidagi o'zbek yozuvidan foydalanib kelmoqdamiz.

Shuni alohida ta'kidlash joizki, tilimizda hamma so'zlar ham eshinishi bo'yicha, ya'ni fonetik tamoyil asosida yozilavermaydi. Masalan, p tovushi talaffuz qilinsa ham b tovushining yozilishi yoki ayrim so'zlarda t tovushining talaffuzda tushib qolishi, tutuq belgisining qo'yilish- qo'yilmasligi bilan bog'liq holda so'zlar ma'nolarining o'zgarishi, shuningdek, so'zlarning ajratib, qo'shib hamda chiziqcha bilan yozilishida o'quvchilarimiz bir qator xatolarga yo'l qo'yishlari kundalik faoliyatimizda kuzatilib kelayotgan hodisa. Bu ayniqsa yozma nutqda chalkashliklarni keltirib chiqaradi va aytilishi nazarda tutilayotgan fikr emas, butunlay boshqa so'zlar orqali mulohazalar bayon qilinadi. Chunki o'zbek tilida so'zlarning ma'no qirralari turli xil bo'lib, hattoki bir tovushni boshqasi bilan almashtirib qo'ysak, yangi ma'no yuzaga kelishi mumkin. Demak, yuqoridagi kabi omillarni inobatga olgan holda ona tili fanidan umumta'lim maktablarining beshinchi sinf o'quvchilarining yozma nutqidagi xatolarni bartaraf qilish maqsadida yangicha shakldagi sinov diktant matnini e'tiboringizga havola etmoqchimiz. Bunday diktant matnini texnik uskunalaridan foydalangan holda videoproektorda namoyish etish yoki xattaxtaga yozish orqali ko'rsatib berish ham mumkin.

O'rmon ...angomasi

O'rmonda ket...yotgan olma...on dara...t...sho...ida o'rmon sho...i bo'lgan sh...ming tojini ko'rib qolibdi. Tojni olmoqchi bo'lgan olma...on dara...ga baz...r chiqibdi va balan...a turib qarasa, yo'lda baz...r kelayotgan tulkini ko'ribdi. Olma...on dar...ol undan yordam so'rabdi. Dunyo gan...iga ...irs qo'ygan tulki darrov rozi bo'libdi. Buni kuzatib turgan ola...qarg'a hay...haylagancha ularga yordam berishga oshiqibdi. Uchalasi bir...varakayiga harakat qilsa ham natija chiqmagach u... tortib tursa qirg'iy...ko'z burgut keli...di. Shu orada yomg'ir ham shov...llab quya boshlabdi. Buni qarangki dara...ning sho...i dar... ketib turgan ekan, sini... yerga tushi...di.

O'rmon hangomasi

O'rmonda ketayotgan olmaxon daraxt shoxida o'rmon shohi bo'lgan sherning tojini ko'rib qolibdi. Tojni olmoqchi bo'lgan olmaxon daraxtga bazo'r chiqibdi va balandda turib qarasa, yo'lda bazur kelayotgan tulkini ko'ribdi. Olmaxon darhol undan yordam so'rabdi. Dunyo ganjiga hirs qo'ygan tulki darrov rozi bo'libdi. Buni kuzatib turgan olaqarg'a hayhaylagancha ularga yordam berishga oshiqibdi. Uchalasi birvarakayiga harakat qilsa ham, natija chiqmagach uff tortib tursa, qirg'iyko'z burgut kelibdi. Shu orada yomg'ir ham shovullab quya boshlabdi. Buni qarangki, daraxtning shoxi darz ketib turgan ekan, sinib yerga tushibdi.

Biz diktant matnida asosan, h va x, b va p tovushlari, so'zlarda qator kelgan undoshlarning yozilishi, tutuq belgisining qo'llanilish o'rni, so'zlarning ajratib, qo'shib yoki chiziqcha bilan yozilishi hamda tinish belgilari imlosiga diqqat qaratdik. Negaki, o'quvchilar aynan mana shu kabi belgilarga ega bo'lgan so'zlar imlosida ko'proq xatoga yo'l qo'yadilar.

Xulosa qilib aytganda, bu kabi diktant matnlari bir tomondan o'quvchilarning og'zaki hamda yozma nutqini o'stirsa, ikkinchi tomondan o'quvchilarning matn mazmuniga, uning nima bilan tugashiga qarab, mulohaza yuritishiga, bahs davomida

esa o'z fikrlarini erkin bayon qilish, og'zaki nutqini o'stirish kabi malakalarining ortib borishiga erishiladi. Shu bilan birga kitob olamiga bo'lgan qiziqishlari ham ortib boradi. Ushbu diktant matnidano umumta'lim maktablarida nazorat hamda ta'limiy diktant sifatida foydalanish mumkin.

BADIIY ASARLARDA ZONIMLARNING QO'LLANILISHI

Xudayarova M. – Nukus DPI O'zbek tili kafedrasida katta o'qituvchisi, f.f.n.
Egamberganova G. – Nukus DPI O'zbek tili va adabiyoti fakulteti
2-kurs talabasi

Onomastika ilmiy soha sifatida, hozirda yangi fan bo'lib, rivojlanayotgan bo'lsa-da, atoqli otlarga qiziqish o'tmishda ham mavjud bo'lgan. Keyingi davrlarda o'zbek nomshunosligida ayniqsa toponimika, antroponimika, etnonimika sohalari jadal rivojlandi. Bu esa o'zbek tilshunosligida onomastik tadqiqotlar ko'lamining kengaya borishi bu ilmiy sohaning rivoji va shakllanishiga olib keladi, albatta. Bugungi kunda ham ko'pgina olimlar ushbu sohalarda bo'yicha tadqiqot ishlarini olib bormoqda. Lekin onomastikaning zoonimika va kosmonimika kabi sohalari hali tadqiq qilinmagan masalalar ko'pchilikni tashkil etadi. Nomshunoslikning hayvonlarga atab qo'yilgan atoqli otlarni o'rganuvchi tarmog'i zoonimika deb yuritiladi. Zoonimlar – zotli hayvonlarga atab qo'yilgan (uy hayvoni, zoologik bog', sirk, qo'riqxonalaridagi, shaxsiy qarovdagi va sh.k.) maxsus laqab nomlar. Har bir yashab turgan tirik jonzor borki, ular ham o'z nomiga ega bo'ladi. Hayvonlarga ism qo'yish, ularni laqabi bilan chaqirish uzoq o'tmishda ham mavjud bo'lgan. Jumladan, xalq og'zaki ijodi dostonlariga murojaat qiladigan bo'lsak ham, otlarga atab qo'yilgan nomlarni uchratishimiz mumkin. Ulardagi hayvonlarni kelib chiqish etimologiyasi uzoq o'tmishga borib taqaladi. Bunga misol tariqasida, biz bilgan va bizga tanish bo'lgan "Alpomish" dostonidagi Boychibor, Ko'kdo'nan, Samanot, Olapocha, To'riqot, Shapaqiot kabilarni, "Ravshan" dostonidagi G'irko'k, Jiyronqush, Qorabayir kabi baytal nomlarini keltirishimiz mumkin. Xususan, zoonimlarni badiiy asarlarda ham uchratish hollari mavjud. Darhaqiqat, xalqimizning ma'naviy-intellektual hayotini, shaxsning badiiy, estetik kamolotini millatning ijtimoiy-madaniy taraqqiyotini badiiy adabiyot, jumladan, lirik asarlarsiz tasavvur etish qiyin. Bu esa onomastikaning adabiyot sohasi bilan bog'liqligidano dalolat beradi. Zero, O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti ta'kidlaganlaridek: "Adabiyot – so'z san'ati azaldano xalq qalbining ifodachisi, haqiqat va adolat jarchisi bo'lib kelgan"[1: 137].

Haqiqatdan ham, adabiyot qudratli kuch. Yozuvchilarimizning asarlarida hayvon nomlarining keltirilishi, hamda ularning inson hayotida qay darajada ahamiyatga ega ekanligini ko'rishimiz mumkin. Jumladan, Said Ahmadning "Qorako'z Majnun" nomli hikoyasi, asarning nomlanishida it nomi keltirilgan. O'zi oppoq it bo'lgan Qorako'zga shunday ta'rif berilgan: "Kichkina, belida belbog'dek ikkita – biri qora, biri jigarrang chizig'i bor. Xuddi kimdir ataylab bo'yab qo'yganga o'xshab ko'rinadi. Tumshug'i bilan qop-qora. Bir ko'zining tepasida to'mtoq qoshi ham bor [2: 370].

МУНДАРИЖА

СЎЗ БОШИ.....	3
1-СЕКЦИЯ	
ЎЗБЕК ТИЛШУНОСЛИГИ: ТИЛ ЎҚИТИШ НАЗАРИЯСИ ВА МЕТОДИКАСИ	
Ибрагимов Ю.М. Ўзбек тилшунослигида пресуппозиция hodisasi хусусида.....	4
Қурбаниязов Г.А. Соматик ибораларда партонимия.....	8
Юлдашева Ш.Ш. Филологик таълимда актни қўллашда меъёр масаласи.....	10
Худаярова М.Т. Ўзбек тили дарсларида ўқувчиларнинг нуткий малакаларини ўстириш усуллари.....	13
С.Жалилов. Терминлар аниқлиги ва адабий меъёр.....	14
Bobojonov F., Kamalova G. O'zbekona muloqotda tanishuv bosqichi.....	16
Atiyazov S., Haytbayev O. Nutq uslublari mavzusini o'tish orqali talabalarda to'g'ri nutq tuzish ko'nikmalarini rivojlantirish.....	20
Султанова А., Сапаева Ф. Ўзбек ва қорақалпоқ тилларидаги грамматик терминларнинг ўзига хос хусусиятлари.....	22
Султанова А., Кабулова Д. Умумтаълим мактабларининг 5-9-синфлари учун ўзбек тилидан тузилган ўқув дастури бўйича мулоҳазалар.....	24
Atiyazov S., Jumamuratova S. Xalq dostonlarida shevaga xos fe'l shakllarining qo'llanishi.....	25
Мамбетова Г. Қарақалпақстанның арқа районлари зоогидронимлери... тиллик өзгешеликлери ҳаққинда мийнет.....	27
Шынназарова С., Султамуратов Ж. Кенимех қарақалпақларынның тиллик өзгешеликлери ҳаққинда мийнет.....	29
Адилова Г. Қарақалпақстан қазақлары тилиндеги жерлеў дәстурине байланыслы этнографизмлер.....	30
Бекжанова М. O'zbek tilini o'qitishda elektron axborot-ta'lim vositalarining o'rni.....	33
Тайибайева Л. O'zbek tili (davlat tili) ta'limidagi muammolar.....	37
Утемуратов Б. Баслаўыш тәлим ана тилин оқытыўда гүрри методдыннан нәтийжели пайдаланыў.....	40
Ibodullayeva I. Qoraqalpog'istondagi o'zbek shevalarida sof ko'makchilarning qo'llanilishi.....	42
Qudanova Z. Ona tili darslarida diktantlarni tashkil etishning zamonaviy usullari.....	43
Xudayarova M., Egamberganova G. Zoonimlarning badiiy asarlardagi talqini.....	45
Atajanova I., Ibragimov Y.M. Nutq o'stirishning ilmiy metodik asoslanishi.....	47
Jumaniyozova A., Ibragimov Y.M. Maqollar: ularning sintaksisni o'rganishdagi ilmiy va tarbiyaviy ahamiyati.....	49
Ibragimov Y.M., Rajabova N. O'zbek shevalarini o'rganishning ilmiy ahamiyati.....	51
Ibragimov Y.M., Saparboyeva M. Sifatlarda konversiya hodisasi.....	53

Ibragimov Y.M., Saparova Y.J. Bo'lishli-bo'lishsizlik va uning tasdiq-inkordan farqi.....	55
Ibragimov Y.M., Jumaniyozova G.M. Dialektal frazeologizmlar shakllanishining nazariy-amaliy asoslari.....	57
Ибрагимова З.Ю., Ўрозбоев П.З. Мақол-маталларнинг семантик-грамматик хусусиятлари.....	59
Ибрагимова У.Ю., Таълим жараёнида нутқ ўстиришнинг аҳамияти.....	62
Ibragimov Y.M., Jumanova N.P. Yuklamalarni o'rganishda ijodiy topshiriqlarning ahamiyati.....	64
Atiyazov S., Ibrohimova D. Yuqori sinflarning ona tili darslarida mustaqil ishlarning o'rni.....	66
Xudayarova M., Aytbaeva G. Qoraqalpog'iston Respublikasi hududidagi ayrim oykonimlar.....	68
Atiyazov S., Xalmuratova D. O'quvchilarini kichik guruhlariga bo'lib o'qitishning afzalliklari.....	69
Yeshbayeva D. F. Alisher Navoiy va tibbiot.....	72
Yuldasheva Sh.Sh., Tursunova G. 8-sinfda Sodda yig'iq va sodda yoyiq gaplarni o'rgatish tajribasidan.....	74
Yuldasheva Sh.Sh., Gulmanova Q. Ona tili ta'limi uchun audodasturlar yaratish va foydalanish texnologiyalari.....	78
Yuldasheva Sh.Sh., Karimova S. O'quvchi portfoliosi va uning til ta'limi uchun ahamiyati.....	80
Yuldasheva Sh.Sh., Yuldasheva X. Til o'qitishda loyihalari ta'limning afzalliklari.....	83
Yuldasheva Sh.Sh., Davletova M. Til ta'limi uchun o'rgatuvchi dasturlar... ..	86
Yuldasheva Sh.Sh., Adilova Sh. Til ta'limida integrativ yondashuv.....	88
Urazbayeva D. Ona tili ta'limi va "Ish daftarlari".....	91
Karimova M., Yuldasheva Sh.Sh. Til ta'limi: Axborot kommunikatsion texnologiyalari va jahon tajribasi.....	93
Davlatmurodov I., Husainova D. Hozirgi o'zbek tilining leksik qatlamida arab tilidan o'zlashgan "a" harfi bilan boshlanuvchi so'zlarning qo'llanilishi.....	96
Davlatmurodov I., Axmadova M. Boburning so'z qo'llash mahorati.....	98
Jalilov S., Xasanova A. Алишер Навоийнинг "Муншаот" асарида умумхалқ тили лексемаларидан фойдаланиш.....	100
Jalilov S., Ibodullayev Sh. Qo'shma gaplarni yangicha yo'nalishda o'rganishning samarali usullari.....	101
Xudayarova M., Yakupova G. O'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini shakllantirish.....	104
Atiyazov S., Haytbaev O. Ona tili ta'limi jarayonida sathlararo bog'lashni rivojlantirish.....	106
Жалилов С., Сапарбаева Ю. Ўзбек ва қорақалпоқ тиллари ижтимоий-сиёсий терминлари тарихидан.....	109
Yusupova G. Boshlang'ich sinf "o'qish" darslarida o'quvchi kompetentsiyasini shakllantiruvchi metodlar.....	111